

REPRESSIONS, EXCLUSIONS I VIOLÈNCIES MASCLISTES

Violència patriarcal i l'afirmació imparable de les dones al món

Leila Nachawati Rego

Nadia Sanmartin

Aquesta ponència va ser presentada a l'XI Congrés Internacional per a l'Erradicació de les Violències Masclistes, organitzat per l'Institut Català de les Dones els dies 22 i 23 d'octubre de 2019.

L'any 2019 es van produir en diferents llocs del món protestes que responien a factors locals però a les quals els uneix un profund descontentament popular. Líban, Xile, Haití, Iraq, Sudan, Anglaterra, Rússia, Egipte, Uganda, Indonèsia, Ucraïna, Perú, la Xina/Hong Kong, Espanya/Catalunya, Zimbabwe, Colòmbia, França, Turquia, Veneçuela, Etiòpia, Brasil, Algèria, Equador... Contextos molt diversos que van viure al llarg d'aquest any moviments "anti-establishment", contra l'*statu quo* o ordre establert, molts dels quals continuen el 2020.

Les protestes en tots aquests països mostren una bretxa cada vegada més gran entre la població o la ciutadania, d'una banda, i les institucions o estructures molt desgastades, de l'altra. En alguns casos es tracta de democràcies cada vegada menys representatives, en altres d'autoritarismes o estructures reaccionàries, contràries als drets humans, en què la impunitat cada vegada és més gran. Una bretxa que, encara que tingui evidents dimensions locals, és global.

Aquestes mobilitzacions són també un reflex d'un emergir humà, d'una recerca d'afirmació de persones que, amb totes les dificultats, amb totes les contradiccions i en contextos molt diferents, busquen afirmar-se davant del que perceben com a falta de representació, de

respecte a la vida o d'impunitat creixent.

En aquest context en què es donen alhora decadència i afirmació, mai ha estat tan forta l'afirmació de les dones, mai tan alt i clar el crit per una vida millor. Un fet particularment evident pels que seguim de prop l'Orient Pròxim.

Les dones i les revolucions pacífiques al Sudan i Algèria

Sudan i Algèria són els exemples més recents de processos revolucionaris, pacífics en la seva essència, que han comptat amb dones en la seva avantguarda i amb reivindicacions de dignitat i justícia al centre. Moviments que desafien la violència d'estructures de poder cada vegada més impunes, reforçades davant l'absència de rendició de comptes.

La violència ha estat monopoli de les autoritats al Sudan, com explicava la periodista sudanesa Liemia El-Abubkr per l'Associació pel Progrés de les Comunicacions. La repressió governamental de les protestes s'ha desplegat amb brutalitat tant als carrers, on han carregat contra manifestants desarmats i s'han acarnissat amb les dones, com en la repressió de les comunicacions, que ha culminat amb diverses apagades d'Internet i l'aïllament total de la població. En la lluita contra la repressió ha estat fonamental el treball de les dones, presents en tots els nivells del procés. Des de l'organització del campament de Khartoum, que va incloure la gestió del menjar per a tots els manifestants i d'una biblioteca de lliure accés, fins a la planificació i els càntics de les manifestacions, amb veus tan simbòliques com la d'Alaa Salah.

A Salah, icona tant de les reivindicacions populars que reclamen un procés de transició just i inclusiu com de les pròpies demandes de les dones en el marc d'aquests processos, se li ha sentit repetir aquesta frase, al costat d'altres activistes a l'avantguarda de les manifestacions: "Volem que deixeu de veure'ns només com reines nubies", en referència a la visió romantitzada i deshumanitzant que se'ls dirigeix.

"El poble no vol un consell militar", ha repetit també Salah. "El canvi no es produirà amb tot el règim d'al-Bashir implicat en un cop militar. Volem una transició democràtica liderada per un consell civil ". Aquest mateix exèrcit és avui acusat de violar manifestants desarmades, una constant en els conflictes, on la violació continua sent una arma de guerra.

Seria un error abordar les protestes al Pròxim Orient i al Nord d'Àfrica en clau només local. La lluita de les seves dones és la lluita de tota la humanitat, contra els intents reaccionaris per sufocar aspiracions d'una vida digna per a tothom

A Algèria, les dones han estat clau no només per a que el moviment popular contra el govern de Bouteflika prengué forma, sinó perquè es mantingués fidel a la seva essència no violenta, tot i la recrudescència de la repressió contra manifestants. Amb figures com

Zoubida Assoul, líder del partit Unió pel Canvi i el Progrés, la dirigent del Partit dels Treballadors Louisa Hanoune o la doctora Amira Bouraoui, a les quals s'han sumat centenars de milers de dones anònimes a tot el país, Algèria ha registrat una participació històrica de dones en un moviment que no hauria estat possible sense elles.

Han estat també notables les reclamacions que les dones algerianes han fet dels seus propis drets en el marc de la societat del seu país. Enfrontant-se a agressions i amenaces, han rebutjat el codi de família i els límits que imposa als drets de les dones, entre d'altres àmbits, en el matrimoni.

Mirant als processos revolucionaris de 2011

Els moviments populars al Sudan i Algèria connecten amb l'onada revolucionària que va sacsejar Pròxim Orient i el Nord d'Àfrica durant l'any 2011 i són, en bona mesura, l'extensió d'aquelles protestes contra dictadures domèstiques i ingerències estrangeres a les que van jugar un paper fonamental tant les dones com la població més jove. Des Síria fins a Egipte, passant per Iemen, Marroc o Bahrain, aquells moviments, igual que els més recents, van desafiar estructures de poder patriarcals, repressives, colonials enquistades durant dècades, on la participació de les dones va ser crucial mentre el moviment es va mantenir pacífic.

Síria és un gran exemple d'aquesta centralitat de les dones en la lluita per la dignitat, i també del preu tan alt que han pagat per això, com mostra l'article "Quatre dones sirianes", del qual se'n reproduceix un extracte a continuació:

L'estudiant Lama Albasha és un dels milers de noms de les infames "lletes de la mort", noms de persones executades o mortes sota tortura en presons governamentals com la de Sednaya, a la qual Amnistia Internacional s'ha referit com a "escorxador humà". La seva família va ser informada, a l'acudir al registre de Seguretat el 31 de juliol de 2018, que havia mort anys abans "d'un atac a el cor" a la presó.

L'advocada Razan Zeituneh continua desapareguda des de desembre de 2013, sense que ningú tingui notícies del seu parador. "Els experts en certificar la mort no plorem", va escriure abans de ser capturada per un grup d'homes emmascarats a Duma, als afores de Damasc. Només uns dies després, Nacions Unides va anunciar que abandonava, incapaç de donar-li seguiment, el recompte de les víctimes de la guerra a Síria.

L'actriu May Scaff va ser trobada morta el 27 de juliol de 2018 a l'apartament que compartia a París, on s'havia refugiat en els últims anys. "No perdré l'esperança, us demano que no la perdeu mai", va ser l'últim missatge que va publicar en les seves xarxes. "El nostre país es diu la Gran Síria, no la Síria d'Assad".

L'actriu Fadwa Suleiman va morir a París a l'agost de 2017, després d'una llarga malaltia. En la seva última entrevista va dir: "Encara que ho esborrin tot, no hem de deixar que esborrin el nostre somni. Si queda un sola persona siriana, estic segura que construirà la Síria que estimem. Síria no és un país, no és una entitat geogràfica, és una idea. La revolució blanca de la ment i l'ànima, que

perdurarà en l'espai i en el temps”.

Una pau justa vindrà de la mà de les dones

En ple retorn de l'*statu quo* a països com Egipte, en el context de guerres obertes a Síria o el Iemen, o en transicions molt difícils com a Tunísia, les dones no deixen de lluitar en àmbits que van des de l'educació, la justícia transicional o la defensa de les persones refugiades. Àmbits que, en el cas tan extrem de Síria, van des del Fòrum de les Famílies, que es defineix com un moviment de famílies sirianes amb dones a el front i que lluita contra les desaparicions forçoses i les detencions arbitràries al país, el Moviment Polític de Dones Sirianes i les seves propostes davant d'organismes de drets humans, o la feina incansable que realitzen Oula Ramadan, de la Iniciativa Dones Sirianes per la Pau i la Democràcia, o Reem Alhaswani, que treballa des del Líban per a millorar les condicions de vida de les dones refugiades en el camp de Shatilla. Exemples que ens mostren que, si és possible una pau justa en aquesta regió del món tan castigada, vindrà sens dubte de la mà de les dones.

Seria un error abordar les protestes al Pròxim Orient i al Nord d'Àfrica en clau només local. La lluita de les dones d'aquesta regió és, en bona mesura, la lluita de tota la humanitat, que s'enfronta a intents cada vegada més reaccionaris, més brutals a l'hora de sufocar les aspiracions d'una vida digna per a tothom. Les aspiracions d'una vida digna enfront de ferotges estructures de poder polítiques i econòmiques les connecten, ens connecten, amb les de milions de dones a la resta de món, des de l'Índia fins a Amèrica Central, on defensen la terra i la vida enfront a interessos macroeconòmics (Nicaragua, Hondures...) passant per les argentines, les xilenes o les espanyoles.

Per fer front a una recrudescència cada vegada més gran de la violència contra aquestes expressions és clau escoltar. Una cosa que no sempre passa pel que fa al Pròxim Orient o en contextos percebuts com a llunyans, que se solen analitzar en clau exotitzant, on els esclats populars són sovint etiquetats des d'altres països en clau identitària, religiosa o sectària, sense reconèixer la vocació universal d'aquestes expressions. D'aquests processos populars, de les seves arrels pacífiques i de l'aspiració universal en podem aprendre només si escoltem. Si les escoltem, si ens escoltem, assumint que quan l'avanç de la impunitat és un problema global també ho ha de ser la resposta.

En contextos de retorn de l'*statu quo*, guerres obertes o transicions molt difícils, les dones no deixen de lluitar per l'educació, la justícia transicional o la defensa dels refugiats. Si és possible una pau justa en aquesta regió del món tan castigada, vindrà sens dubte de la mà de les dones

Lletra de “Jasadik-hom” (ton-vostre cos), cançó del grup de hip-hop palestí DAM

90, 60, 90, 175 on 50
 90 chest, 60 waist, 90 hips, 175 height on 50 weight
 These are the measurements of your body
 It should be called Your-em body
 “Your” belongs to you, but your body belongs to them
 A free soul in an unfree body

It took me time to understand by body, my feminine body
 His body goes around, sleeps around, disappears for a while, makes mistakes, repents, we forgive, and he repeats
 Forever walking with a note from the doctor
 My body? For it one mistake is enough. One slip
 One picture, one video.

How many eyes are on my body
 How many faces does my body have
 My body is feminine, my body is Arab, My Arab Feminine body
 How many pronounes does my body have
 There’s I and there’s you, there’s us and there’s them
 Them against us and you against I, all against I and I against all
 Even in the struggle I have multiplies of your responsibility
 If you resist you hurt their zionism
 If I resist I also hurt their masculinity
 And as much as my body is aware of the oppression, it is still able to break.

It took me time to learn how to be in love with my body
 My feminine Arab body
 Standing on front of the mirror, I took off my glasses because they are masculine made
 I want to see my imperfections through my own eyes
 Shut your eyes (don’t stare) these breasts are mine, hold your hands (don’t touch) these hips are mine
 Hold your criticism, these arm and armpit hair are only mine
 Control your facial expressions, these few extra kilos are mine
 The cellulite is mine, these stretch marks and birth giving marks are only mine
 The grey hair, warts, freckles, thighs, the pimples, all these are mine
 This kitchen is not only mine, but this thyme and gundelia (traditionally used in the Arabic kitchen) are mine
 My skin tone is mine, and these eyes are mine.

For the first time I’m seeing my eyes through my eyes
 42, 200, 120 over 136
 42 million times they sold my body
 200 million times they circumcised me and took responsibility over my body
 120 million times they raped my body
 136 births a year, and this life comes only from my body.

Leila Nachawati Rego

Leila Nachawati Rego és una escriptora de pare siri i mare gallega, activista pels drets humans i especialitzada en el Pròxim Orient i el Nord d'Àfrica. Treballa a l'Associació pel Progrés de les Comunicacions, una xarxa internacional i feminista que promou la justícia social a través de les tecnologies de la informació i la comunicació. També imparteix classes sobre violència, mitjans de comunicació i participació ciutadana a la Universitat Carlos III de Madrid, on realitza el doctorat. El 2013 va fundar, juntament amb un grup de periodistes, desenvolupadores i dissenyadors siris, el portal SyriaUntold, un web que visibilitza la resistència quotidiana de la població síria i la seva producció artística i cultural. La seva primera novel·la, *Cuando la revolución termine*, és un homenatge al poble siri i a les poblacions del sud del Mediterrani. Col·labora regularment en mitjans com el Global Voices, Al Jazeera English, El Mundo i Eldiario.es. Ha participat, entre d'altres, a trobades com el Women4CHange i Mujeres Que Transforman el Mundo.